

Mussert was woedend. Dat de SS aan Hitler trouw zou zweren, was hem wel hoogst onaangenaam (het betekende immers dat zijn *grossgermanische* Duitse tegenstanders een vaste greep kregen op die SS), maar hij kon er zich moeilijk principieel tegen verzetten: de SS had nu eenmaal een 'Germaanse' taak, hij had zelf de eed afgelegd op Hitler als *germanischer Führer* en zich bij die gelegenheid bereid verklaard, formaties als de SS op Hitler te beëdigen. Onduldbaar achtte hij het evenwel dat nu juist Himmler die eed zou afnemen en dat de beëdiging zich ook zou uitstrekken tot personen als Roskam, leider van de Nederlandse Landstand, en G. Dieters, districtsleider van de NSB in Drente, die weliswaar beiden in de SS opgenomen waren maar, aldus Mussert, in de eerste plaats gehoorzaamheid verschuldigd waren aan hem. Daar kwam dan nog bij dat het gehele denkbeeld dat de SS hem door die beëdiging als het ware ontfutseld zou worden op een moment waarop tussen hem en het kader van de NSB nog niet een even plechtige band gelegd was, hem niet in het minst zinde: de SS diende te wachten, eerst zou het kader van de NSB aan hem, Mussert, trouw moeten zweren. De beste datum daarvoor lag, meende hij, voor de hand: zaterdag 9 mei.

Het kwam in de tweede helft van april en in de eerste dagen van mei tot een verwoed touwtrekken tussen, aan de ene kant, Mussert en *Generalkommissar* Schmidt (die zich met zijn superieuren van de *Parteikanzlei* meer en meer zorgen was gaan maken over de pretenties van de SS) en, aan de andere kant, Feldmeijer en Rauter. Alle diplomatieke talenten waar Seyss-Inquart over beschikte, waren nodig om slaande ruzie te voorkomen. Het compromis dat tenslotte tot stand kwam, had de volgende inhoud: de beëdiging van de Nederlandse SS op Hitler zou voorafgaan aan de beëdiging van het NSB-kader op Mussert; figuren als Roskam en Dieters zouden niet de eed van trouw op Hitler afleggen en die eed zou aan de 'gewone' leden van de SS niet afgenomen worden door Himmler maar door Mussert. Het was niet alleen op zichzelf een tekenend conflict geweest, belangrijk was het óók door de neerslag die het vond in twee brieven aan Himmler, één van Rauter, één van Seyss-Inquart – brieven die beide van eminent belang zijn.

Rauters brief werd geschreven (28 april '42) nadat hij van Seyss-Inquart gehoord had dat deze er, mede in het licht van de bezwaren die Schmidt geuit had, mee accoord ging dat Roskam, Dieters en enige anderen niet aan de plichtigheid op 17 mei zouden deelnemen. '*Ich erlaubte mir zu erwidern*', aldus Rauter in zijn beklag aan Himmler,

*'dass es ja doch der Zweck des Eides sei, in dem eigenstaatlichen dietschen Bereich der NSB im grossgermanischen Sinne durch einen solchen Vorgang einzubrechen, um als Schrittmacher dann doch auch im Laufe der Zeit die Partei zu zwingen, etwas ähnliches, wenn auch in einer anderen Form, zu tun, und dass gerade auch die Erfassung von*